

Er gaat niets boven Haren

Op bezoek bij Egbert Harms, Haren (Groningen): kwalitatief sportveldonderhoud voor een beperkt budget is nog steeds mogelijk

Het is bijna ouderwets: alle sportveldonderhoud van een gemeente in handen van één man. En toch is dat precies wat Egbert Harms van de gemeente Haren doet: door hard en vooral slim werken onderhoudt hij in zijn eentje alle kunst- en natuurgrasvelden van de gemeente Haren en de bijbehorende (kerk)dorpen Glimmen, Onnen en Noordlaren.

Auteur: Hein van Iersel

Haren is een van die zeldzame gemeentes die alles nog zelf doen. Als ik dus op een vrijdagochtend om acht uur na een rit van tweeënhalf uur op de gemeentewerf aankom, is het daar al een drukte van belang. Harms legt mij bij een korte rondleiding uit: 'Wij kunnen met een team van 35 mensen alles zelf doen bij de groendienst. Dus sportvelden, parken, openbaar groen, gladheidsbestrijding, begraafplaatsen, maar we hebben ook een compleet team eigen monteurs en zelfs een timmerwerkplaats.'

Voor de goede velden zaait hij per jaar misschien tachtig kilo Engels raaigras door

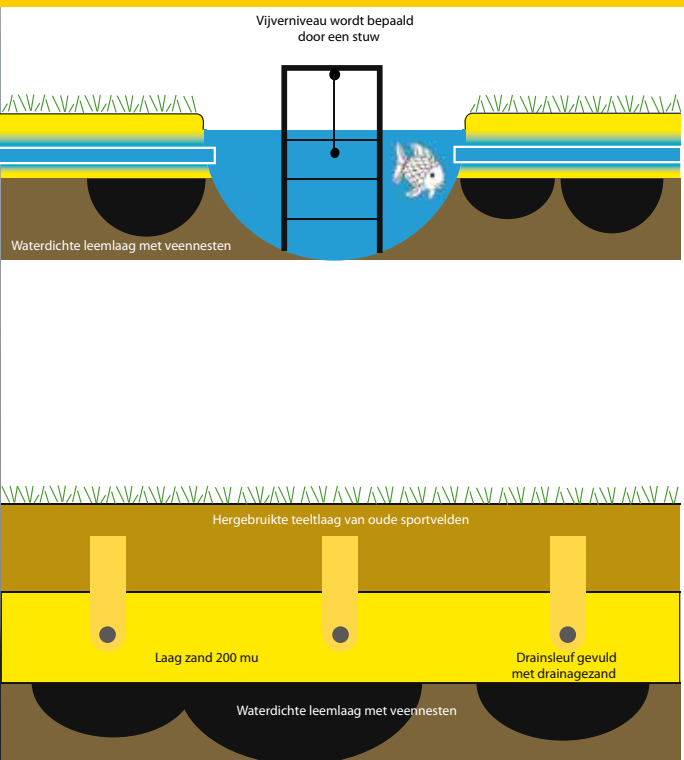
Dat Haren in dat onderhoud ver gaat, blijkt wel als Harms mij zijn eigen machineloods voor sport laat zien. Daar staat een minimaal 40 jaar oude beluchter, waarvan niemand op de gemeentewerf weet welk merkje er ooit op gezeten heeft. Voor Harms is dat geen probleem. Voor hem

werkt deze beluchter ook zonder merknaam perfect. De beluchter werkt met halfopen holle pijpjes en strooit de vrijkomende grond over de toplaag, eigenlijk zonder echt zichtbare schade aan de zode. Hoewel de machine al lang gepensioneerd zou moeten zijn, is Harms nog steeds

tevreden met zijn oldtimer. Vooral ook omdat je snel kunt werken met deze beluchter: minimaal 8 km per uur. Veel sneller dus dan met een Vertidrain, die Haren overigens ook in de schuur heeft staan. Deze gemeente blijkt later overigens niet de enige te zijn die een dergelijke machine



Westpoint Hahn beluchter.



Met deze stuw kan Harm het waterniveau in zijn drains bepalen, rechts de drains

heeft. Volgens Dirkjan Drost van RDM Parts verkoopt zijn bedrijf nog steeds slijtagedelen voor deze beluchter en gaat het waarschijnlijk om een beluchter van het Amerikaanse Westpoint Hahn. Overigens is de beluchter in bijna 40 jaar gebruik verschillende keren stevig verbouwd en is alleen de centrale as nog over van de oorspronkelijke machine. De werktuigdrager hebben de monteurs van Haren er zelf bij 'gefabriekt'. In deze werktuigdrager kan ook een gazonwals gehangen worden.

Gelukkig heeft Harms na de korte rondleiding ook tijd voor een bakje koffie, dat geserveerd wordt in de kantine van de gemeentewerf. Daar begint hij zijn verhaal. Harms praat snel en gemakkelijk over zijn werk. Zijn werk is duidelijk zijn passie.

Harms legt eerst uit hoe een typische week er voor hem uit ziet. Is het groeizaam weer, dan betekent dat twee keer en in de echte groeipiek zelfs drie keer een volle dag maaien. Harms gebruikt daarvoor een Fendt tractor, waar hij naar eigen zeggen 'bijna in woont', met een getrokken Ransomes 7-delige kooimaaiër. Harms: 'Ik zou best een zelfrijder willen hebben, maar dan krijg ik mijn werk niet gedaan.' De afstand tussen de verschillende complexen is alleen met de Fendt redelijk snel af te leggen. Harms zwerft bij kooimaaiers: 'Een kooimaaiër knipt en een

cirkelmaaiër slaat het gras eraf.' Het gras wordt in Haren relatief kort gemaaid, op 20 millimeter. Ook daar is over nagedacht. Veel en kort maaien zorgt dat je nooit hoeft te vegen en zorgt voor minimale vervetting van de toplaag. Harms is er stellig in: 'Zonder kooimaaiër kun je geen goed veld maken.' Het onderhoud van een kooimaaiër valt daarnaast ook erg mee. In Haren is één keer per jaar slijpen voldoende en daarnaast iedere week even backlappen.

Machines

Naast de Ransomes kooimaaiër en de Fendt tractor heeft Harms nog veel meer in zijn schuur staan. Een Nimos bezander, kunstgras-onderhoudsmachines, een kunstmeststrooier, een Vertidrain en ga zo maar verder. De enige belangrijke machine die ontbreekt, is een Vredo doorzaaimachine. Deze wordt door de gemeente ingehuurd, omdat dit veel goedkoper is dan het zelf kopen van een machine voor een beperkt aantal van elf natuurgrasvelden. Voor kunstgras doet Haren het onderhoud met twee machines: een Airrack en een uitklapborstel, die ook weer achter dezelfde Fendt gemonteerd kunnen worden. Met de borstel kan Harms zelfs de drieënhalve kunstgrasvelden van de gemeente sneeuwvrij maken. Dat is heel eenvoudig: een kwestie van voorzichtig achteruitrijden over de kunstgrasvelden en iedere keer een smalle strook sneeuw meenemen. De borstel staat daarbij

iets boven het veld afgesteld. Als de sneeuw eenmaal op rillen naast het veld ligt, is het een kwestie van de velden nog een keer afborstelen en dan kan er weer gespeeld worden. Harms: 'Eerst hebben de clubs dat zelf gedaan. Dat was geen succes. Ze vernielden meer dan nodig was.' Overigens heeft Haren zich nadrukkelijk niet verplicht om de velden sneeuwvrij te maken. Harms doet zijn best, maar als sneeuwvrij maken niet lukt door slecht weer, dooi of opvriezen, mogen verenigingen daar geen rechten aan ontleenen. Inmiddels weet ook FC Groningen van het sneeuwruimen. Zo komt het dat het eerste van FC Groningen al verschillende malen is komen trainen op het moment dat hun eigen veld onbruikbaar was.

Kunstgras

Het onderhoud van het kunstgras is een van de zaken die op het wekelijkse to-dolijstje van Harms staan. Dat wil niet zeggen dat dit altijd lukt. In weken dat er drie maairondes zijn, kan het wel eens zijn dat het onderhoud achterwege blijft. Dat is in Haren nog geen reden geweest om het uit te besteden aan de clubs. Volgens Harms wordt daar wel eens te makkelijk over gedacht. Naast een onderhoudsmachine heb je ook een tractor nodig, die ook weer onderhouden moet worden. Haren kiest er daarom op dit moment nog voor om dit bij de gemeente te houden. Harms: 'Wij hebben nu het geluk dat al onze



Een eigen vinding: een luier voor de kunstgrasmachine. Infill beland niet op de openbare weg, maar blijft in de luier.



Kale plekken in de doelmond na een vol seizoen.



Een oud stuk kunstgras achter de kriebeleg zorgt dat de infill beter verspreid wordt.



Reparatie machines gemeentewerf Haren



Opslag meststoffen voornamelijk traditioneel met veel aandacht voor sporenelementen.



Westpoint Hahn beluchter.



Egbert Harms voor zijn Fendt waar hij bijna in woont en die in de kleuren van de gemeente is gespoten.

kunstgrasvelden van één leverancier afkomstig zijn: Fieldturf.' Daardoor zijn ook makkelijk afspraken te maken over onderhoud. Harms doet dus al het dagelijkse onderhoud en Fieldturf keurt tijdens de garantieperiode of dit goed gebeurt. Doordat het onderhoud zeer regelmatig gebeurt, krijgt Harms bijna al het vuil uit de mat. In het najaar tijdens de bladval moet er wel even extra doorgepaktd worden. De Harense velden liggen allemaal in een bosrijke omgeving en als het blad gaat vallen, moet bijna dagelijks blad van de velden worden geblazen en afgevoerd. De laatste onderhoudsmaatregel die nog vermeld moet worden, is het terugvegen van de infill in het voorjaar. Met name door het sneeuwvrij maken belandt er nogal wat infill in de zijstroken. Deze wordt dan met een borstel weer netjes uitgevuld.

Natuurgras

Als je met Egbert Harms een omgang over zijn velden maakt, merk je meteen dat Harms met name trots is op zijn natuurgrasvelden. En terecht: zijn velden liggen er superstrak bij. Dik en vol en alleen voor de goal één luttele vierkante meter kaalgespeelde grond. En dat aan het einde van het seizoen, wanneer veel velden eigenlijk op hun slechtst zijn. De velden van Harms zijn eigenlijk zo goed dat doorzaaien maar amper mogelijk is. Voor de goede velden zaait hij per jaar misschien tachtig kilo graszaad door.

Ook over graszaad heeft Harms een zeer uitgesproken mening. Sinds een aantal jaren gebruikt hij geen SV7-mengsel meer, omdat hij denkt dat dit weggegooid geld is. Haren zaait alleen door met Engels raaigras, dat hij koopt bij Hajo ten Have. Ten Have Seeds is een lokaal in Scheemda

gevestigd kweekbedrijf, dat normaal kweekwerk doet voor de grote kweekbedrijven, maar incidenteel ook wel verkoopt aan professionele eindgebruikers. In het geval van Haren gaat het om slechts een paar kilo's. Aan de ene kant zijn het maar een paar velden, en anderzijds zaait Harms zoals gezegd weinig per veld.

Harms: 'Wat ik heb uitgedokterd met Hajo ten Have, is een combinatie van een zestal Engels raaigrasrassen, waarvan de meeste wel in de Grasgids staan, die allemaal uitblinken op één aspect. Bijvoorbeeld een Engels raaigrasras dat zeer droogteresistent is in combinatie met een ras dat erg betredingsvast is. Het ene jaar is het wellicht erg droog en dan zal de droogteresistente soort goed aanslaan. Een ander jaar zullen weer andere rassen hun kans waarnemen en zich goed vestigen.' Veldbeemd zaait Harms helemaal niet meer.

Zoals gezegd hanteert Harms daarbij de gegevens uit de Grasgids. Tegelijkertijd vindt hij het jammer dat bepaalde rassen ook weer verdwijnen. Volgens Harms zou dat met name zijn omdat deze rassen weliswaar goed functioneren in een sportveld, maar wel lastig te kweken zijn en daardoor erg duur.

Draineren

Bovenstaande manier van doorzaaien is niet het enige wat Harms zelf heeft uitgedokterd. Hij neemt me mee naar een nieuw complex met daarop drie natuurgrasvelden, die pas enkele jaren geleden zijn aangelegd op de plaats van een oude ijsbaan. De ondergrond van deze ijsbaan was een zeer slecht waterdoorlatende leemlaag met her en der een veenplek. Op de leemlaag is een pakket zand opgebracht van

ongeveer 30 tot 40 centimeter met een korrelgrootte van 200 Mu. Goed doorlatend dus. Daar weer bovenop is de oude teeltlaag gebracht van twee voetbalvelden die werden omgebouwd naar kunstgras.

Harms: 'Eigenlijk had ik die bestaande topklaag nog wat willen verschalen door extra zand in te mengen, maar daar was geen budget voor.' Wel zijn de drainsleuven, die vier meter uit elkaar liggen, tot 15 centimeter onder het oppervlak opgevuld met goed doorlatend drainzand. De drains zijn allemaal aangesloten op een centraal gelegen vijver, die vervolgens via een sluisje weer afwatert naar het oppervlaktewater.

De truc is nu dat de vijver ingezet kan worden om alle velden van onder te irrigeren. Harms zet heel eenvoudig de oude zware waterpomp van de ijsbaan aan en via de vijver en drainbuizen worden alle velden via capillaire opstijging berekend. Volgens Harms werkt het perfect en vooral erg handig. Via een sluisje in de vijver kan Harms precies het waterniveau bepalen. Daarnaast zorgt deze manier van water geven ervoor dat de veenplekken in zijn ondergrond niet droog komen te staan en dus ook niet kunnen inklinken. Het is duidelijk: de velden en het vakmanschap van Harms zijn een onontdekte parel. De kopregel boven dit artikel is daarom zeker verdiend: er gaat niets boven Haren.



Stuur dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-3995>